

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 330
תמוז תשפ"ב

מחיר. בכל זאת כל האחראים על השכונות מספרים על כך, שמידי תקופה מגלים עוד דירה או יחידה שלא ידעו עליה.

עובדת שקיבלה לגור ביחידה תחת הבניין האם אוסרת

במעמד הסיום שהתקיים בירושלים, השתתף עימנו הרב ברכפלד שליט"א. האחראי על העירוב בשכונת סנהדריה פאג"י, שהוקם ע"י הגר"י מנת שליט"א, וסיפר על שני מקרים שהיו לו לאחרונה בשכונה. באחד מהם פנה אליו אברך וסיפר שהוא ראה בבנין שלו שיש גויה שנכנסת לאחד מהמחסנים, והבין שכנראה היא עובדת אצל אחד מהשכנים, וגרה למטה. הנה במצב כזה שהיא גרה לבד, יש מקרים שהיא אוסרת את העירוב, כיון שגרה לבד ולא יחד עם המשפחה. הוא בירר מי הוא המעסיק שלה, ופנה אליו לשכור את דירת הגויה.

המעסיק היה ת"ח לעצמו ואמר לו מה פתאום, אין צורך לשכור ממנה במצב כזה, הדירה לא שלה, ואני רק נתתי לה לגור שם. השיב לו האחראי, אכן גם במצב כזה היא אוסרת, זה לא צריך להיות דירה שלה, כמו שכתב השו"ע (סי' שפ"ד ס"א) שגוי שהוא רק אורח, כיון שקיבל רשות להיות בדירה, אם הוא נמצא שלושים יום, או שהוא פחות משלושים יום אבל רגיל לבוא לפעמים, הרי הוא אוסר מיד.

אמנם יש שתי הלכות נוספות שיתכן שבמצב כזה אינו אוסר, א. **מצי לסלוקי**, כלומר, כיון שהבעלים יכול להעביר אותה בכל זמן לדירה אחרת, מחדש הבה"ל (סי' ש"ע סס"ג ד"ה אינם אוסרים) שהיא נחשבת לעולם כאורח למן מועט. אבל החזו"א חולק וסובר שההיתר רק בתנאים נוספים שאינם קיימים כשיש לה יחידה שאוכלת בה לבד. ב. **על דעת לאסור עליו** (רמ"א סי' שפ"ב ס"א). אבל גם בדין זה יש כמה הגבלות, ואד מהם שצריך שהוא יגור בשבת באותו עירוב, וא"כ אם הוא נוסע לשבת אחת והגויה תישאר, הרי לא שייך היתר זה. ולמעשה, כאשר יש לגויה יחידה בפני עצמה שאוכלת בה ארוחות, נכון להשתדל לשכור ממנה, מחמת שיש אופנים שהיא אוסרת. לאחר מאמצים לתת הסברים לשאלות, נאות בעה"ב להשכיר את המקום לאחראי על העירוב.

הרב ציין שפעמים רבות נתקלים האחראים באנשים שבטוחים שהם יודעים את הלכות עירובין בלי ללמוד אותם, והם עושים דין לעצמם לפי הבנתם, ולצערנו כשלומדים את ההלכות בצורה נכונה, מגלים שחלק מהדברים שהם עושים פוסלים את העירוב של כל הציבור. לכן חשוב מאוד להצטרף ליוזמה של מוקד העירוב, שאברכים יודיעו לאחראים על העירובים בכל מקום, אם יש דיירים שאינם שומרי שבת או גויים, על מנת שיעשו את השכירות מהם כדן, ונזכה להדר את העירובים שיהיו כשרים ללא חשש.

כל מי שליבו חפץ יכול לסייע

על מנת להשתתף בפרויקט השכירות, ולהגדיל את זיכוי הרבים, אנו פונים בזאת לכל בוגרי השיעורים שיודעים את החשיבות ההלכתית של עשיית השכירות, ולכל מי שליבו חפץ לזכות את הרבים, לסייע בידינו לזכות עוד יהודים טובים. הפעולות הנדרשות אינן גדולות, רק דורשות השקעה מסודרת.

א. לקחת מאיתנו מודעות עם הסבר הבקשה מהציבור, ובה מבואר על מה צריך להודיע. מודעות אלו יש לתלות בבתי הכנסת בשכונה, ניתן לקבל את המודעות גם במייל.

ב. לסייע בידי האחראי המקומי לקבל את ההודעות, ולסדר את הנתונים לדעת מי מהם באמת אוסר, ומי מהם כבר שכרו ממנו. ואחר כך האחראי יכריע או יברר את ההכרעה, לקבוע מי אינו אוסר, ומי צריך עדיין שישכרו ממנו. [יש מקומות שהאחראי לא ירצה להעמיס עליו לקבל את השיחות והשאלות שיגיעו, ובמקרים אלו נציע לו שנרשום במודעה טלפון של הנציג שיקבל את השיחות, והוא יעביר לאחראי].

מעמד סיום לעשרות אברכים מירושלים ומודיעין עילית

ביום חמישי התקיים מעמד הסיום לעשרות אברכים ת"ח, שהשתתפו במסגרות השיעורים של מוקד העירוב, בתקופת החורף תשפ"ב, בקבוצה שבישיבת מיר, קבוצת שכונת סנהדריה, קבוצת שכונת רמות, וקבוצת מודיעין עילית. האברכים שעמלו במשך כחצי שנה ללמוד את הלכות העירובין למעשה, והשתתפו בסיוורים בשטח, רכשו בקיאות עצומה בהלכה למעשה יחד עם הידע המקצועי. וכעת נתאספו למעמד הסיום עם חלוקת תעודות לעשרות אברכים שהשלימו את המבחן המקיף על ההלכות וההוראות של גדולי ההוראה. אנו מודים לה' על תקופה זו, שבה זכינו ללמד ולהנחיל את ההלכות לכמאתיים אברכים, ומתוכם קרוב למאה אברכים סיימו והצליחו במבחן. ובתפילה לה' שכולם ימשיכו בדרך ההוראה כהלכה, ולא יצא מכשול ח"ו, עד הנה עזרונו רחמיק, ולא עזבונו חסדיך, ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח.

במעמד הסיום התקיים גם שיעור בדיני קרפף, עם דגש על המציאות בזמנינו, מה עושים היום בערים הגדולות, ומה המצב בישובים, והאם יש להם על מה לסמוך, מהי שיטת הדבר שמואל, והאם זה מתאים למציאות שלנו. מהו הדין של שטחי קוצים שמקפידים מאוד בעירובים השכונתיים, ומה דרגת חומרתו. וכן בדין קרפף צר וארוך בשיטת המשנ"ב ובשיטת החזו"א, ובדין חצר שאחורי הבית שעלו בה קוצים ברוב החצר ואין בה בית סאתיים לשיטות שאין מטלטלים ממנו לבית. כל הדינים האלו נוגעים למעשה בזמנינו, רק צריך לדעת לתרגם אותם למציאות שלנו, ולברר ולשמוע את הוראות פוסקי הדור בענינים אלו.

פתיחת "חודש השכירות הארצי" לחיזוק העירובים השכונתיים

בשורה משמחת ומאתגרת עומדת בפנינו בחודש זה חודש תמוז, פתיחת "חודש השכירות הארצי", למען חיזוק הכשרות בעירובים המהודרים, אשר מלבד כל המאמצים של האחראים המפקחים על העירובים מידי שבוע, לתקן את המחיצות, החוטאים והלחיים, שנהרסים ומתקלקלים מחמת כל מיני סיבות, עבודות ותאונות, יש עוד דבר שבשבילו חייבים את עזרת הציבור היקר, שמבין את חשיבות העירובים המהודרים, וברצונו לסייע בהשקעה הגדולה הכרוכה בכך.

בפעם הזו לא מדובר על עזרה בכסף, ולא מדובר להתרוצץ בשמש, לא מדובר להשקיע ימים ולילות,

פתיחת פרויקט השכירות במעמד הסיום בירושלים

אלא כה"כ להודיע! לגלות עירנות על תושבים שבאים לגור בסביבתך ואינם שומרי מצוות, ולהודיע על כך לאחראי בשכונה, כדי שיעשה את הנדרש על פי ההלכה.

השו"ע (סי' שפ"ב ס"א) כותב, שאם אדם גר עם עכו"ם בחצר, כלומר שיש בחצר שלו דירה אחרת שגר בה גוי, ויש שני ישראלים שגרים שם בשני בתים, כלומר שיש שתי דירות של יהודים באותה חצר והיהודים צריכים לערב ביניהם, העכו"ם אוסר עליהם, שאינם יכולים לערב. וזו תקנת חז"ל שהגוי יאסור, כדי שלא יגור עם הגוי וילמד ממעשיו (משנ"ב סק"א). עוד כתב השו"ע (סי' שפ"ה ס"ג) שמומר לחלל שבתות בפרהסיא, אפילו אינו מחללו אלא באיסור דרבנן, הרי הוא כעכו"ם ואוסר את העירוב. ואם אינו מחללו אלא בצנעה, אפילו מחללו באיסור דאורייתא, הרי הוא כישיראל ומבטל רשות. לפ"ז גם בשכונה חרדית, אם יש דירה אחת של מחלל שבת, או יחידת דיור שמושכרת לעובדים זרים גויים, הרי זה אוסר את כל העירוב!

כתושבים בשכונה שאינם סקרנים במיוחד לעקוב על כל בית מי גר בו, אנו תמהים איפה יש דירה כזו, מה פתאום שהם יבואו לגורו באזורים כאלו, בפרט שהדירות יקרות והם יכולים ללכת לפריפריה ולשלם חצי

למטה, הגדר הגבוהה והמעקה של המדרגות היו המחיצה של העירוב, ובנקודת החיבור בסיבוב היה מקום קטן של 30 ס"מ, שבו היה נמוך משיעור י' טפחים. בדרך כלל פירצה קטנה כזו מותרת ע"י עומד מרובה, אבל במצב שהיא בדיוק בחיבור בין שתי כיוונים, הרי זה פירצה בקרן זווית, והיא אוסרת אפילו בג' טפחים, [עי' משנ"ב סי' שס"א ס"ק י'] שכתב שהפמ"ג נקט שרק אם יש רוחב אמה, אבל ברשב"א בעבה"ק מבוארשגם משלשה טפחים צריכה שני לחיים, ואם היה ארבעה אין לה הכשר עד שימעטנה. והיום שאיננו עושים לחיים, צריכים למעט גם פירצה ג' טפחים].

הפירצה הקטנה שיש לדון הרבה בהלכותיה

אבל במקרה זה היה כמה צדדים להסתפק האם זה נחשב קרן זווית. הגדר היתה בנויה משני חלקים, החלק התחתון הוא קיר שעביו כעשרים ס"מ, וגבוהו חמשה טפחים, ועליו גדר ברזל שעביו כארבעה ס"מ, ומשלימה את החמשה טפחים העליונים. כעת כאשר באים לדון עומד מרובה, האם דנים לפי החלק התחתון שהוא הקיר, או לפי החלק העליון שבסוף גובה י' טפחים ששם יש את גדר הברזל. ונפק"מ אם הגדר שממול מגיעה עד כנגד הברזל, ואינה מגיעה עד כנגד הקיר שהוא בולט יותר פנימה.

ובפשטות נוקטים שמתחשבים בכל נקודת גובה לפי המחיצה שממולה, כגון במקרה הנ"ל, צריך שבחמשה טפחים התחתונים יהיה ממול הקיר, ובחמשה העליונים כנגד הברזל. וזה דין שלא רגילים לשים לב אליו. ולפ"ז במקום הנ"ל היה חסר מעט כדי להתירו. האחראי על העירוב סיפר שכבר הביא כמה רבנים לראות את העירוב וכולם התעקבו בנקודה זו לדון בה, ולא היה דין ברור בזה. אך אמרנו לו שמעתה אין להשאיר אותה כך, כי עירוב לא בונים בצורה שיש מה לדון בו, אלא בצורה שברור שהוא כשר. לא נכון להשאיר את העירוב בספק כלשהו, בפרט כשמדובר בתקון קטן להשלים מעט בגדר. האחראי קיבל את הדברים, והרב רשם לעקוב שהדבר יתוקן.

האם הפתח בעמודים יתחיל מעל הקורה שבהלל הפתח

נידון נוסף מבין עשרות הדברים שנידונו בבדיקה זו, היה מקום אחד שהסתמכו על קיר הבנין שישמש גבול העירוב, כי מאחוריו לא היו גדרות וגם לא היה ניתן להעמיד עמודים מחמת צלע החר, לכן השתמשו בגדרות הקידמיים ובבנין עצמו, והשלימו עם צורות הפתח בחצרות שלא היו גדרות שלימות. באחת החצרות השכן בנה רמפה [גשר קטן] שמשמש כניסה נפרדת לדירה שלו, ונוצר חלל מתחתיו. זאת אומרת שאם משתמשים בקיר של הבנין, יש פירצה מתחת הגשר, שגם הוא חלק מהחזית של הבנין. כשגילינו את הדבר, ידענו שהאחראי עבר כבר ביסודיות ועוד הביא קודם לכן רבנים, לכן חיפשנו מה ההיתר שיכול להיות שהתכוונו אליו. הפתרון שהיה נראה הוא ע"י צורת הפתח, השאלה היא האם עמודי הבנין יכולים לשמש צורת הפתח.

עמודי הבנין שיש למטה קורת בטון שחוסמת את הפתח

והנה כאשר עמודי הבנין שווים עם הכתלים, אינם כשרים לצורת הפתח, כי צריך שיהיה עמוד בולט משאר הקיר [ויש בזה כמה שיטות והגדרות בפוסקים], אבל כאן היו עמודים ומשקוף ניכרים, ואע"פ שהם לא נעשו לשם צורת הפתח, כבר הכריע החזו"א (סי' ק"א סק"ה) שמועיל לכוון עליהם כעת לשם צורת הפתח, ואף מחשבת אדם אחר שאינו בעלים מועילה. אך התעוררה שאלה אחרת, משום שיש עוד קורת בטון שמחוברת בין שני העמודים של צורת הפתח, והיא נמצאת תוך י' טפחים לקרקע, האם זה פוסל מפני שהיא מונעת את החלק התחתון לשמש כפתח, כיון שהוא חסום ואינו פתח. [שפתח צריך חלל ברובו ד' בגובה י' טפחים], או שמא אפשר לומר שהפתח יהיה מעל הקורה הזו. ונראה שהיא כשרה, ע"פ מש"כ החזו"א (סי' ע' ס"ק י"ט) שאם פרס מחצלת לרוחב כל הפתח, שהיא מבטלת את הפתח, אבל אם נשאר מעל המחצלת עד הקורה העליונה י' טפחים, הרי זה פתח כשר. וה"ה כאן יש י' פתוחים מעל הקורה. אמנם העמודים צריכים להתחיל מהקרקע, כיון שאם יתחילו בגובה הם יחשבו מחיצה תלויה, כי הקרקע זה על האדמה. וזה דין מחדש, שהעמודים מתחילים מלמטה, אבל דין הפתח שלהם מתחיל למעלה מעל החלק החסום.

ניתן לרכוש את החוברות החדשות - פתח העירוב ד' חלקים בב"ב אור החיים 23 ק"ב, קרי"ס - אור החיים 14 ק"ג בירושלים - גבעת שאול 0583248468

חובה להדגיש, שכל הפעילות בנושאים אלו צריכה להיות רק בתיאום עם האחראי על העירוב המקומי. ניתן לקבל במוקד העירוב את מספרי הטלפונים של האחראים ברחבי הארץ. לקראת הימים הבאים אנו משתדלים לערוך מצגת קצרה שתבאר את ההלכות בענין השכירות בקצרה. כמו כן פתחנו קו חדש שבו ניתן לשמוע עידכונים על שאלות הלכתיות חדשות, מההודעות שהגיעו בימים אלו. וכן שיעורים על סדר המשנ"ב.

לשמיעת שיעורים בשאלות המתחדשות בדיני השכירות בזמננו
והסבר על השכירות מהממשלה ומחברת החשמל ועוד
קו חדש לדיני השכירות - בטל' 0733-83-1195

שלוחה 1 - עידכונים חדשים
שלוחה 2 - שיעורים על המשנ"ב
 יש להקיש את השיעור הרצוי מ 1 עד 11

שלוחה 3 - שיעורים קצרים במגוון שאלות אקטואליות
 יש להקיש את השיעור הרצוי מ 1 והלאה

דין קרפף בשהעירוב כולל חלק קטן משדה גדולה

בדיני קרפף, היתה לנו השבוע שאלה שמגיעה הרבה פעמים מהעוסקים בשטח, שהם מקפידים שלא יהיה בתוך העירוב שטח של שדה שזורעים אותה, אך כמובן הבעיה היא רק בשדה שיש בה בית סאתיים, אבל אם היא פחות מבית סאתיים, אינה אוסרת ואינה נאסרת [חוץ מטלטול ישירות מהקרפף לבית, עי' סי' שנ"ח משנ"ב ס"ק פ"ג]. באחד מהישובים שעברנו עם האחראי על העירוב והסברנו לו שלא לכלול שדות בקו העירוב, הוא הראה שיש מקום שהעירוב עובר בתוך תחילת השדה, כיון שהשדה אינה בקו ישר, ולפעמים נכנסת בין הבתים, לעומת זאת הקו של העירוב אינו מזוגג כל קטע קטן, ולכן חלק מהשדה נמצא בתוך שטח העירוב. מדדנו איתו את גודל השטח, ממקום החוט עד תחילת השדה מתוך הישוב, ומצאנו שיש מעט פחות משיעור בית סאתיים. במקרה זה היה שטח של 28 מטר על 36 מטר, ואילו שיעור בית סאתיים הוא שיעור 34 מטר על 34 מטר, שהם 11500 מ"ר. וכיון שיש פחות מבית סאתיים, העירוב לא נאסר.

מידת השדה שהחלק נכנס בתוך העירוב

אבל יש לעיין בזה, כי יוצא שיש כאן שדה גדולה הרבה יותר מבית סאתיים, שהיא בודאי קרפף, וחלק ממנה נמצא בתוך העירוב, האם מתחשבים בכל השדה והיא יותר מבית סאתיים ואסורה, או שמא מתחשבים רק בחלק שבתוך קו העירוב, ויוצא שאין בו בית סאתיים. והתשובה היא שמתחשבים רק בקטע שנכנס מהחוט של העירוב, ולא מתחשבים בו כחלק משדה גדולה. דין כעין זה מבואר בשו"ע (סי' שנ"ח סי"ב) שאם יש קרפף בגודל שלש סאים, ועשה תקרה על בית סאה, באופן שיש בסוף התקרה דין פי תקרה יורד וסותם, הרי זה מותר כי המחיצה מחלקת להחשיב את המקום פחות מבית סאתיים. לפ"ז ה"ה כשנשאר בצד השדה שטח גדול, מועילה המחיצה להפריד ולחלק את המקום, שאם יש בחלק שבתוך העירוב פחות מבית סאתיים, הרי זה מותר.

בדיקת עירובים עם האחראים והרבנים לשים לב לפרטים הקטנים

במסגרת בדיקות העירובים ברחבי הארץ, הסתובבנו שעות רבות עם אחד מהמומחים לעירובים עירוניים בצפון הארץ, לאחר שהוא עשה שיפוץ גדול בעירוב של העיר שלו, הוא ביקש שנבוא לעבור יחד איתו על העירוב, כדי לראות אם יש דברים נוספים שחשוב לתקן. יצאנו לפנות בוקר אל הצפון, ולאחר תפילת שחרית יצאנו עם האחראי ועם אחד מרבני העדה החרדית, לעבור ביסודיות על כל העירוב.

בדיקת העירובים בצפון הארץ

כיון שמדובר בעיר גדולה, צורת הבדיקה היא ע"י נסיעה ברכב, אבל במקומות שצריך לבדוק מקרוב, יורדים ובודקים בליכה רגלית. וזה חלק מהמקצוע, לשים לב היכן צריך לרדת ולבדוק מקרוב. בכמה מקומות שעצרנו לבדוק, היו פירצות קטנות שנראות כשרות, אך בדקו בצורת המקרה יש בהם ספק בהלכה. באחד מהמקומות היתה גדר גבוהה וחזקה, ובסוף הגדר היו מדרגות לרדת לרוחב

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM